

Numerul 27.

Oradea-mare 6/18 iulie 1897.

Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Arta (in special drama) și morala.

(Urmare.)

Un adevăr necontestat, că toate ramurile activității, toate dorințele și năzuințele omenești au de lintă *fericirea*. Științele ne îmbogățesc mintea cu cunoștințele, cari sunt neapărat de trebuință, ca să ne fericeim în viață.

Și arta trebuie să contribuie în ultima analiză la promovarea fericirii omenești. Nu există nici un ram al activității omenești, care ar avea menirea de a face pe om mai rău. Nici arta nu-o poate face aceasta, ci trebuie, ea și activitatea artistului să se încadreze în cadrul acelor activități omenești, cari au menirea a face pe om tot mai bun, tot mai moral.

Pentru ca să clarific și mai bine obiectul disertațiunii mele, trebuie să observ, că morala despre care vorbesc și care suntem în drept a o pretinde și de la artă — precum vom vedea — nu e aceea morală, care în societatea omenească se numește bunăcuviință, nici nu e aceea morală creștinească, care formează obiectul eticei și al religiunii, ci e un alt gen de morală, după cum vom vedea, când va fi vorba de sentimentele deșteptate în noi prin artă.

Dacă am apăsă arta și opurile de artă din punct de

vedere al moralei de bunăcuviință, atunci am fi siliți să ne pronunțăm nefavorabil asupra celor mai multe drame ale lui Shakespeare și ale altor scriitori. Sub morala avem să înțelegem aici acel simț moral, care ca și cultura își are fazele sale de dezvoltare și care se schimbă după timp și oameni.

Va trebui să șcim, că alta a fost morala pe timpul elinilor și alta pe timpul domniei Elisabetei de Anglia și alta e azi. La apăsarea opurilor de artă tre-

buie să fim cu luare aminte la simțirea morală generală, care domnia pe timpul când opul a fost creat. Nu ne e permis a apăsă un op după morala unui alt timp, decât a aceluia, când opul a fost scris, dacă voim să fim justi față de scriitor și creațiunea sa.

Morala, ca dătătoare de ton în artă, nu e complexul unor legi stricte și neschimbate; nu e un imperativ categoric, ci o parte întregitoare a culturii generale, cu care se desvoltă în deplină sonsonanță.

Chiar și în unul și acelaș timp diferă foarte mult părerile despre morală, după etate, sau grad de cultură și după clasele sociale.

O părere își va forma un țran despre Ehre (Onoarea) de Sudermann, presupunând, că o înțelege și alta un om cult.

Morala timpului, în care

ALEXANDRU ROMAN.

trăește scriitorul, trebuie să-i fie lui dătătoare de ton la crearea opurilor de artă, și îndată ce o va nesocoti pe aceea, va vătămă totodată și cerințele artei. Ori și ce vătămăre cu intențiune a simțului moral contemporan învoalvă o vătămăre a regulilor artistice.

În aprețirea opurilor de artă din punctul de vedere al moralei, nu trebuie să fim nici prea scrupuloși și severi, cerând de la artă ceea ce ea nu poate îndeplini, nici prea liberali, dacă sîntem convinși că arta nu poate fi imorală. Ori și ce vătămăre intenționată a moralei, ne justifică chiar și cea mai severă procedură față de creațiunea artistică, care o face aceea. Acel scriitor, care cu intențiune ar voi să submineze simțul moral al cetitorului, care simte o plăcere a ne irita, a ne înfierbîntă, a ne fură mințile și a ne sdruncină simțul de datorință — dîce Volkelt în opul seu intitulat „Cestiuni estetice” — e imoral și creațiunea sa e imorală și stricăcioasă. Cu cât e mai nobil și mai sublim genul de poezie, cu atât mai puțin i e permis a luă în glumă morala.

Când am afirmat, că arta trebuie să fie morală, am înțeles că arta nu poate ofensă morala, nu poate fi imorală. Pe cât de neartistic e, dacă arta demoralizează cu *intențiune*, pe atît de neiertat e cu privire la legile artei, ca ea cu *intențiune* să moralizeze.

Pe cât de neforțată, involuntară și neintenționată e expresiunea ideilor și sentimentelor atunci, când scriitorul își crează opul seu, pe atît de neintenționat trebuie să fie și efectul creațiunii asupra cetitorului sau privitorului.

Obiectul, ținta și scopul artei nu e morala, ci înfățișarea acelor momente și fapte omenești, cari să ne permită o adâncă privire în țesătura vieții omenești, care să ne facă capabili a înțelege legăturile și referințele caracteristice ale vieții și ale lucrurilor.

Conținutul artei e cu mult mai bogat, decât acela al moralei. Câte lucruri importante sînt în viața omenească, cari nu cad în sfera moralei! Câte pășește omul fără vina sa, și câte și ce variate bucurii și suferințe, norociri și nenorociri rezultă din acele pășanii! Vedem dar că și întemplantarea oarbă își are partea sa în viața omenească și arta nu poate trece peste ea cu vederea, dacă voește — și aceasta trebuie să o facă — să ne dea o fidelă icoană despre viața reală.

Afară de aceasta șcim, că viața reală, luată așa precum e, nu corespunde idealului moralei. De câte ori vedem, că în viață, contra cerințelor moralei, învinge imoralitatea! Ținta vieții omenești e, ca să învingă binele, inse viața lăplică ne dovedește des contrarul. Vedem deci, că de viața reală se țin și învingerile imoralității și și aceste trebuie să formeze obiectul artei, dacă cerem ca arta să ne arate viața așa, precum e.

Scriitorul e în drept a crea opuri, ca „Raskolnikow”, căi de și acest op nu corespunde moralității, dar corespunde cerințelor artei, care are menirea a ne prezenta viața din partea ei interesantă, ca să o putem cunoaște cât mai bine.

Cari sînt acele momente și motive ale vieții omenești, cari ne permit o pîrindere adâncă în taina vieții? De sigur că nu toate, ci numai acelea cari fiind *însemnate*, ne înfățișează viața din punct de vedere *interesant, lăplic, real și pregnant*. Noi șcim, că în viața omenească se află prelungă momente însemnate, o succedenie de evenimente indiferente, misere și triviale, o mulțime de momente neimportante, cari ne îngreunează cunoașterea esinței vieții.

Dar neobositul spirit omeneșc dorește să cunoască esința vieții, ce-i tipic și caracteristic în ea, ce face de e așa, cum e. Acestei dorințe satisface arta.

Arta e analizătoare psihologiei vieții omenești, care omițînd ce-i neînsemnat și punînd în relief momentele importante ale vieții omenești, ne prezintă o icoană a vieții așa, precum nu o aflăm în realitate, și dacă voim să o găsim, trebuie mult să învățăm și studiam. Pe artist îl interesează mai pe sus de toate omul, firea, activitatea, manifestarea, inima și pasiunile lui. Chiar și atunci, când ne înfățișează un mic și la aparență neînsemnat moment al vieții, voește să ne arate artistul, ce însemnează a trăi, a suferi, a te luptă, ce a fi om. Arta trebuie să ne arate, ce înțelegem, ce preț, ce scop are viața, ce raport există în viața reală între bine și reu, între plăceri și suferințe, cari sînt motivele conflictului sentimentelor omenești, care este izvorul fericirii și nefericirii pe pămînt.

Dintre toate genurile de artă tragedia e aceea, care mai mult se ocupă de problema problemelor, de raportul între om și lumea esternală, între om și natură și între om și om. Dorul de libertate, nisuița după independență e un instinct înăscut omului, care formează izvorul tuturor conflictelor.

Odată e natura, de altă dată e societatea omenească, care-l împiedecă întru ajungerea și realizarea dorințelor sale. Societatea omenească se luptă parte pentru bunurile lumesci, ca cu aceste să-și poală ajunge scopul, parte pentru putere și recunoștință. Fiecare membru al ei trebuie să ia parte în luptele aceste. Fiecare dorește să fie învingător, în urma egoismului înăscut. Aceasta provoacă conflictul, obiectul dramei.

Vedem deci, că conținutul artei e cu mult mai variat și mai bogat, decât conținutul moralei. Sînt în viața reală momente, cari din punct de vedere al moralei n'ar fi permis să formeze obiectul artei și totuși îl formează, de oare ce ne oferă posibilitatea de a înțelege mai ușor taina vieții.

Și dacă aflăm opuri, cari cu o nespusă plăcere tratează scârboasele și înflorătoarele scene ale decăderii omenești și totuși sînt foarte neartistice, ne vom convinge, că nu pentru aceea sînt neartistice pentru că ne arată părțile cele putrede ale vieții omenești, ci pentru că scenele acele nu sînt tipice, însemnate și generale și prin urmare nu ne permit o înțelegere mai amănunțită a vieții reale. Aceste scene sînt cazuri sporadice, cari nu ne îndreptătesc a afirma, că așa e viața.

Are dramaticul svedian Stindberg o tragedie naturalistă, intitulată „Dșoara Iulia”.

Stindberg ne spune, că Dșoara Iulia, fiica unui conte, într'o noapte petrecută în desfrânare, declară servitorului de casă, Jean, că-l iubește. După ce s'a aruncat în brațele servitorului, se căeșce. O muștră conștiința pentru cele seversite, pasiunile ei cele desfrânate și nebune vin în conflict cu picul simț de rușine ce-l mai are.

Voind să scape din încercătura aceasta, fură banii tatălui seu și voește să plece cu servitorul în Șvizzera, ca să aranjeze un hotel și să se îmbogățească. Inse le stă în cale bucătăreasa, iubita servitorului, care și altcum nu prea are voe să ia lumea în cap. Vîdînd Dșoara Iulia, că altă scăpare n'are, își taie gâtul cu briciul.

(Va urmă.)

DR. IOAN BUNEA.

Păianjenul.

(Legendă.)

În Lydia, sub cerul
Albastru și frumos,
Sub cerul unde, jos,
Șopleșce palmierul,
Ca murmurul de ape
Când vântu 'n aer zboară, —
În Lydia, aproape
De Mediteranea,
E 'n floare o fecioară,
Fecioara Arachneea.

Și bună, și cuminte,
Și harnică e fata,
Și, fără preget, gata
La tot ce-i sta 'naintea
S'ajute, și 'ntr'atât
Vestită e, — încât
Athena Propylee, —
Venind și ea să radă
De este vre-o femeie
Ce cu 'ndrăzneală-i mână
S'o poată înfruntă,
Pe ea, isteța dea, —
Cu furie păgână,
I-a dîs : „dă-mi o doradă
„De credința ta!“

Din ziua 'n care dea
I-a dat acea poruncă,
Supusă, Arachneea,
Zîmbind s'a pus pe muncă.
Și cântă, și lucrează,
Și lucrează e cu spor,
Și ea meru dă zor,
Căci vremea se scurtează.

Trei ani și-o săptămână
Într'una, și-a căsnit
Neostenita mână, —
Și-abia a isprăvit.
A isprăvit fecioara
O pânză minunată,
În cusături lucrată.
Subțire ea ușoara
Suflare de zefir,
Și ficare fir
Din care e țesută
Se-ascunde sub o sută
De alte fire lungi
Măiate 'n aur. Dungi
Din scump argint făcute
Șelipesc în jos de cute
Ca soldăii de balaur;
Și stele iar de aur,
Ori purpură de pref,
Ori pietre prețioase
Ce cată cu dispreț
La firul de mătase
Cu care sînt cusute, —
Și-alăteu mii și sute
De 'mpunșeturi de ac
Pe pânză stau grămadă,

Ca deii chiar s'o radă
Și tot le-ar fi pe plac.

Venit-a 'n fine dea.
„E gata pânza ta?“
Sfioasă, dîse : „da“ ;
Și 'ndată, Arachneea,
Pe jos, înec, o 'ntinse ;
Iar dea, cum vedu,
Privirea i se-aprînse ;
Un foc o străbătă ;
Vrăjmașa gelozie
Încinsc-a ei mînic ;
În caru-i de răsboaic,
Spre Jupiter porni ;
Aduse norii vîntul :
Din ochi cât ai clipi,
Se prăbuși o ploaic
De-acoperi pămîntul :
Un trăsnet tăia cerul,
Și 'n clipa ce treci,
Fecioara dispărî.

De-atunci, sub palmierul
Ce murmură, aproape
De Mediteranea,
Ca undele pe ape, —
În loc de Arachneea,
E un păianjen harnic,
Ce pânza tot zălarnic
Își țese, căci alind
Șfîrșește-un colț din ea,
Cu gând că poate-o ține, —
Și vîntul serii rine,
I-o rupe, și i-o ia.

HARALAMB G. LECCA.

P a r m e n o .

Comedie în 5 acte de Publiu Terențiu Africanul.

(Urmare.)

TAIS.

Ei da ! Din parte-mi asta o țic și o doresc.

CHIEREA.

Și ce-am făcut eu, Tais, e pentru c'o iubesc,
Nu ca să-i fac rușine.

TAIS.

Te iert, fiind c'ai spus.

Nu-s eu atât de proastă și-atât de rece nu-s
Să nu știu eu, amorul cu ce prăstii se ține !

CHIEREA.

Așă să trăesc, Tais, te-am dragă și pe tine !

PITIAS.

Auți ! Atunci, stăpâno, păzește-te de el !

CHIEREA.

Nu sînt așă de-obraznic.

TAIS.

Dar ești așă mișel,

TAIS.

Taci, fa!

CHEREA.

Te rog, ajută-mi! De-acum te iau pe tine
 Protecător, tu la toate pricepi și știi mai bine.
 Me spânzur, dacă dânsa nu poate fi a mea.

TAIS.

Dar tatăl ei —

CHEREA.

O, Tais, el vré; eu știu, că vré.

TAIS.

Atunci, te rog așteaptă. Puțin. În scurtă vreme
 Soseșee și-al ei frate. De dânsul nu te teme:
 El vré! A mers s'aducă pe doica fetei. Știi.
 El vré s'o recunoască. Și martor poți să fi
 Și tu, să vezi că fata nu-i roabă.

CHEREA.

Cu tot dragul

Aștept.

TAIS.

Până ce vine de ce-am păzi noi pragul?
 Să 'ntrăm mai bine 'n casă.

CHEREA.

Cum vrei.

PITIAS.

Ce vrei să faci?

Te rog! Cu el în casă, tu singură?

TAIS.

Hai, taci!

PITIAS.

Stăpâno —

TAIS.

Ce-i?

PITIAS.

Știu sigur, că iarăș o să fie

Scandal.

TAIS.

De ce?

PITIAS.

O, Tais, nu știi ce-obrăznicie
 E 'n omul ăsta! Cînstea e 'n ochii lui un fleac.

CHEREA.

Nu, Pitias! Atâta de reu nu sînt; și n'am să fac
 Ce crești.

PITIAS.

Să-ți creadă naiba! Nimic nu-ți cred, nimic!

TAIS.

Ei, vino, me păzește de el, dacă ți-e frică!

PITIAS.

Nici n'am să-ți dau în pază nimic, nimic de-acum,
 Nici nu vreau să-ți țin pază — tu caută-ți de drum!

TAIS.

Dar uite-l; chiar soseșee la vreme. Nu ne lasă
 Să-i ducem dorul —

CHEREA.

Tais, să 'ntrăm mai bine 'n casă!
 Costumul ăsta, uite-l... și 'n stradă —

TAIS.

Te sfiești?

CHEREA.

N'aș vré ca să me vadă.

PITIAS.

Ce fată-mare ești,

Curatul!

TAIS.

Hai, intră. Tu, Pitias, așteaptă
 Pe Chremes și-l primește.

Scena III.

CHREMES cu SOFRONA, PITIAS.

PITIAS.

Nu-mi scapă el! Odată tot trebuie să pun
 Pe dânsul mâna. Lasă, știu eu să me răsbun.

CHREMES.

Ei, doică, haid mai iute!

SOFRONA.

Eu merg —

CHREMES.

Ce lucru prost!

Mereu dai din picioare și stai tot unde-ai fost.

PITIAS.

Ce-i, Chremes? Spus-ai doicei, ce semne are fata?

CHREMES.

I-am spus.

PITIAS.

Și o cunoaște.

CHREMES.

Cum și-ar cunoaște tata.

PITIAS.

Intrați; v'așteaptă Tais.

(Chremes și Sofrona intră).

Așa... Ce v'ed acolo?

A, nobilul Parmeno! Ia vești, par că-i Apollo,
 Așa fudul se plimbă. Aș vré acum să știu,
 Cum aș puté mai bine de hac puțin să-i viu.
 Să-l chinuesc, să-l speriu — să merg înteu în casă
 Să v'ed ce e cu doica, și-apoi, Parmeno, lasă:
 Iți fluer eu cântarea, să-mi joci de-acum urlând!

Scena IV.

PARMENO. Apoi PITIAS, mai în depărtare.

PARMENO.

Eu trebuie să aflu ce-i nou! Ce-o fi făcînd
 Iubitul meu Cherea. E planul chibzuit
 Și-i reușește planul? . . . Ho, ho, ce om cinstit
 Și vrednic ești, Parmeno! Ei, brava, asta-mi place!
 Ce grasă răsplătire, ce daruri îți va face.
 Înteu: să-i dai în mână o fată care-ți cere
 Și bani și daruri multe, că-i lacomă de-avere,
 Nu-i greu? Ba greu! Și-am dat-o! Și el nimic n'a dat.
 Și câtă osteneală și rugă și-alergat.
 Nu-ți trebuie la astfel de trebi! Și eu? . . . Norocul!
 Și-al doilea-i, că ănsumi găsit-am ați mijlocul!
 Cum trebuie să 'nvețe un tinăr mai ușor
 Pe fete-a le cunoaște, cu toate ale lor.
 Când vești trecînd pe stradă o fată d'al de-acestea,
 E blîndă, e curată, de-i merge dragă-vestea

PENTRU O FLOARE.

Și ce drăgălășie! Ehe!... dar o șcim noi!
Să veți la dânsa 'n casă, ce lipsuri, ce gunoi,
Ce pacoste cerească! Ți-e scârbă ca de-o boală;
E lacomă: urezul de-o săptămână 'n oală
Să fierț... și ea-l mănâncă! Scârboasa, rânțăind
Un colț de pâine neagră și mucedă! Când prind
Vr'un tiner, îl despoaie de bani și tinerețe —
Și-un tiner toate-acestea e bine să le 'nvețe!

PITIAS.

Ei, las' tu-numai, cioară! Am ac de-al teu cojoc;
Audi! Te taie capul să-ți bați de fete joc? —

(Tare.)

Ah, Doamne, fie-ți milă! Sărmanul om! Ce soarte!
Blăstēm peste Parmeno, că-l dă de viu la moarte!

PARMENO.

Ce-i asta?

PITIAS.

Dei puternici! Eu n'am putut să stau
De mila lui în casă! Și cum îl inhățau!
Eu n'am vădut pedeapsă mai aspră —

PARMENO.

Am sfeclit-o!

Ce șgomot e? Ce-i asta? Ia stai puțin, iubit-ol!
E vorba de-o pedeapsă... pe cine?

PITIAS.

Mai întreb!

Obraznicule! Du-te! Ba deu, frumoase trebi —
Ai omorât pe selavul adus la noi de tine!
Credeai că 'nșeli, și iacă!

PARMENO.

Ce, iacă?

PITIAS.

Fugi mai bine,
Că vai de coaste-ți! Fata din casă de la noi,
Știi ce-i? E cetățeană din Alica.

PARMENO.

Și-apoi?

PITIAS.

Și frate-seu e Chremes, om vrednic și știut.
Și robul teu, sărmanul —

PARMENO.

Haid, iute, ce-a făcut?

PITIAS.

A rușinat copila prin cea mai neagră faptă.
Iar frate-seu, turbatul —

PARMENO.

El, ce?

PITIAS.

Te rog, așteaptă.

L-a pus în fiare scurte, și-a pus pe robii sei
Să-l bată! Bietul urlă și-i vênăt de bălăi!

PARMENO.

Legat în fiare?

PITIAS.

Tais a plâns, smulgându-și părul.
Și l-a rugat să-l ierte.

PARMENO.

Ce spui?

PITIAS.

Tot adevărul.

El n'a voit să șcie de rugă! Și-acum vré
Să-i facă și mai multe: pedeapsa cea mai grea
Ce poate s'o primească bărbatul! Nici odată
Eu n'am vădut pedeapsă mai bine meritată.
Acesta-i adevărul; ești mulțumit acum?

(Va urmă.)

GEORGE COȘBUC.

În așteptare.

*Sta fata tristă pe podmol
Cu ochii 'nchiși, cu pieptul gol;
Un ângerăș cum nu găsești
În șapte țeri împărătești,
Ba 'n cer de-aia da ocol.*

*E ger și vânt și negrii nori
S'astring pe cer îngrozitori,
Și-ar fi plecat dar' s'a izbît
De-un negru gînd ce i-a venit:
Să moară până 'n țori!*

*Atâtea nopți le-a petrecut
Și 'n prea puține l-a vădut,
Și poate el va rîde 'n plin
De-atîta sbucium și suspin,
De sufletu-i durut.*

*O! va muri și 'n țori de di
Cînd iar iubitu-i va veni
Și va vedea că ghomă nu-i,
Isi va pricepe cîna lui
Și-amar se va căi.*

*Trăi-va zile făr' noroc,
Iar' se va când s'or prînde 'n ioc
Fetițele din sat pe rînd,
Îi va veni lui Dora 'n gînd
Și n'o să-și aște loc.*

*Va prîbeji pe 'ntinse căi,
Cu dor aprins, cu pașii grei,
Și-i vor veni călduri de foc,
Cînd dus de crudul nenoroc
Va trece pe la ei...*

*Dar' gîndul nici nu și-a 'mplinit,
Cînd de pe plopu-'mbetrînit
Un vîntuleț lărmuilor
S'a desfăcut și 'n dulce sbor
De gamuri s'a izbît.*

*Și fetișoara 'n spaîma ei
S'a ridicat să raulă ce-i,
Și ca trezită dintr'un vis
Privea 'ntr'al negrului închis
Și nu-și da seamă ce-i.*

*Ar fi țipat și-ar fi fugit,
Dar' s'a temut și n'a 'ndrăxnit,
Și sta 'nlemnită pe podmol
Cînd de la poartă-un glas domol
Aproape i-a venit.*

*A! știu cine-i și 'n dor nebun,
Cum nici n'aș mai pute să spun,
Aleargă fata 'n calea lui:
'Așteaptă dragă să-ți descui,
Tu ești așa de bun!'*

AUREL CIATO.

Radu de la Afumați.*

Dramă istorică în 5 acte.

ACTUL AL III-lea.

Un larg vestibul în locuința lui Drăgan. Ușa de la stânga duce în camera Anei; cea din fund, între două ferestre, duce în grădină. Câțiva arbori se ved prin ferestre. Ușa din dreapta e ca intrare în casa. O laviță de lemn și acoperită cu o velină e lângă ușa din dreapta; câteva scaune lângă ea și două-trei lângă ușa din fund. O mescuță în dreapta. Spre reversat de țori,

Scena I.

VLAD și ANA.

(Vlad, eșind de la stânga și mergând de-a înderătele cu fața spre ușă, se uită duios spre Ana, care nu se vede încă, și se oprește în dreptul ușei din fund.)

VLAD (duios.) Nu vij cu mine?

ANA (din camera ei.) Încotro?

VLAD. În grădină.

ANA (vine.) Nu, putem fi văzuți acolo. (Merge la fereastra din stânga ușei din fund și o deschide.) Vin tu ici la fereastră. — Nu te prea grăbești? (Vlad vine lângă ea și îi ia mâinile.) Mai avem ceva din noapte... Uite colo, la răsărit, abia s'a rumenit puțin cerul... nici nu se ved bine florile din grădină...

VLAD. Me grăbesc? Dar când plec, iubito, eu imi las sufletul aici în închinare cătră tine... Gândiam că tu me indemi să me duc... Diceai că tatăl teu e să vie astăzi...

ANA. Te indemn să pleci! Ah! Vlade! Nefericită nău-s... dar scumpa mea fericire par că ar fi înjunghială... neconținut te-aș ține lângă mine... neconținut! De câte-ori ne despărțim în țori de țori, iubite, mi se umple sufletul de o simțire neînțeleasă mie... de un amestec de dor și de frică!... Par că în fiecare dată ne despărțim pe vecie!

VLAD (apropiind-o de sine.) O! te înțeleg... căci, plecând de lângă tine, me lupt... plecat apoi, o parte din ființa mea se desface de mine... se rupe, iar cealaltă parte ce-mi rămâne mie, o simt bine că nu-i a mea! Numai Ano! nu știu cum... tu nu ai destulă încredere în mine.

ANA. Nu vorbi așa! (Îi pune mâna pe gură și își rațemă capul de peptul lui Vlad.) Păcătuești. — De-ar fi lipsit încrederea, nu aș fi a ta până la adâncurile inimii... și tu nu ai fi al meu! Nu e încredere asta... E altceva iubite Vlade... e altceva! — Chiar acum simțirea aceea dureroasă și hrănitoare me domnește cu totul; și, nu știu cum să ți-o numesc: când ești lângă mine, imi pare că tot e să te perd... (Cutremurându-se.) Când pleci... cred că te-am și pierdut... și, imi încinge trupul atunci un fel de frig... iar mîntea și toată ființa imi e apăsată de o groază nespasă...

VLAD. Ce fel Ana mea iubită... tu nu trăiești nici decum din viitor! Nu-ți zîmbește de loc ziua de mâine?

ANA (cu exaltare.) Vești? Asta e... tu imi înțelegi mai bine chinul... asta e! Cum ți-aș spune!? Cred numai în clipa când privirea ta caldă me învăluește atât de bine-făcător... și, par că m'aș înțeleștă

din resputeri de ea ca s'o țiu mereu în loc, căci de clipa ce vine mi-e frică... Me înțelegi tu Vlade? Eu trăiesc mereu dintr'o clipă... și, nu pot privi la ceea ce-o să fie! Me înțelegi?

VLAD. De ar fi cum ții tu, atunci n'ai mai puté dori nimic.

ANA. Ba da!

VLAD. Cum?

ANA. Bine! Aș fi vrut ca tu să nu fi fost fecior de Domn, ci așa ca mine... și să nu ne ascundem iubirea de ochii lumii, ca și cum am face o faptă rea... Ba nu așa, nu... nu! Aș fi vrut să fi fost eu o mare împărăteasă, și tu un... ce să fi fost? un om... așa ca toți oamenii, și să fi crescut tu lângă mine, și să te fi înălțat într'atâta, cât să me fi uitat la tine în sus ca la sfântul soare. La cuvântul teu aș fi vrut să se plece toată lumea, de la o margine până la alta... căci, eu am nefermuriță credință că tu te-ai născut pentru a face numai binele... (După ce îl privește îndelungat îi cad brațele și își rațemă capul iar de sinul lui Vlad.) Tu me iubești!

VLAD (îmbrățișând-o cu foc.) Ah! draguțo! Cu dor... cu frică... dar nu dintr'o clipă ca tine... Nemărginitul de mâni e rașimul meu cel tare, tot întinșul viitor e al meu, tot e al nostru, Ano! Să-ți spun drept... cu frică, ca și tine, numai la mine frica nu e o țermuire, o îngrădire apăsătoare, ci ca un nor ce întunecă lumina și cerul un răstimp, pe care înse vântul nădejdei îl alungă, îl risipește... Răpusă repede la mine e frica, de încrederea tare că voui birui toate pedicile ce s'or pune fericirii noastre.

ANA (depărțându-se puțin și îngrijată.) Pedicile? Vești tu pedici, Vlad?

VLAD. Le vei vedé și tu, când iubirea noastră va fi descoperită!

ANA (asemenea.) Anume?

VLAD. Tatăl teu... tatăl meu, și mai știu... cine!

ANA (asigurată.) Tata me iubește... tată-teu e dreptatea ănsă și nu poate să nu te iubească.

VLAD. Me iubește, sînt încredințat, dar imi vine în mîntea un lucru...

ANA. Care?

VLAD. Nici tatălui teu, nici lui Vodă, nu le-am spus încă...

ANA (întrerupend.) De dragostea noastră?

VLAD. Da.

ANA. Și vrei să le vorbești?

VLAD. Cată să le vorbesc, Ano.

ANA. Când?

VLAD. Când? nu știu; dar până atunci tu să nu scapi nici un cuvânt, iubito, cătră nimenea. Este cu cale ca eu să vorbesc înteu.

ANA. Întru totul ascultătoare vrierilor tale! (Cercetătoare.) Dar dacă s'ar împotrivi Vodă?

VLAD (incordat.) Nu, nu se va împotrivi, nu!

ANA. De s'ar întemplă, să țiiem.

VLAD. Nu trebuie să se întemple... Nici o mărire... nimic nu poate precumpni fericirea de a te avé totdeauna!... Fără tine viața mea ar fi un pustiu...

ANA (duioasă.) Ah! știu eu că tu me iubești... știu... sînt fericită... Glasul teu imi topește inima... A ta Vlade... toată viața... A ta și după mormânt.

VLAD. Totdeauna să-mi rămăi așa, Ano!

ANA. Totdeauna!... (Vin amândoi iar lângă fereastra cea deschisă.) S'a rumenit cerul de tot... vine soarele.

* În Teatrul Național din București s'a jucat la sfârșitul stagiunii trecute cu succes drama »Radu de la Afumați«, care va apăre țilele aceste și în tipar. Autorul ne-a pus la dispoziție partea cea mai frumoasă, actul III, pe care o publicăm aici cu plăcere.

— Iată uite, iubite, în grădină jos . . . Vezi salcia cum își înviează înfrunzitele-i ramuri? cum salcâmul își deschide frunzele? vezi?

VLAD. Da, iubito! se mișcă toate, zimbesc . . .

ANA. Vezi cum își îndreapteză talia și își înalță capul, ud de rouă, toate floricelele?

VLAD. Iubirea este sufletul și la ele!

ANA. Vine el . . . soarele! Uite colo, Vlad, colo . . . vezi? cum floarea soarelui își întoarce cu drag și sfioasă fața spre ceresul ei iubit?

VLAD. Nu-i moartă grădina de colo . . . și firea toată e vie . . . Iată-o cum toată tresare într-o sfântă pornire spre el . . . numai cât e să se ivească! spre el, izvorul fericirii ei întregi . . .

ANA. Așa-i . . . așa-i. — Ce va fi simțind oare firea la ivirea împăratului țilei, căci iată că se mișcă . . . și . . . simte?! Poate tot acel avânt tainic, ce mângâie și arde; acea negrăită sete de fericire ce alină și doare, aceea care o simțese eu așteptându-l!

VLAD. Sau poate tot acea chemare poruncitoare și plină de arșiță, acea sorbire ca a magnetului, care me soarbo neconștient spre tine!

ANA. Sufletele noastre amândouă, Vlăde, sunt numai un singur suflet! (Se aude pași spre dreapta.) Auți? trebuie să fi sosit tata . . .

VLAD. S'apropie ziua . . . eră și timpul să plec.

ANA. Dă prin grădină. De-acuma când? . . .

VLAD. Desară. (O sărută.)

ANA. De vei vedea semnul șeint la fereastră mea. (Vlad eșe prin fund, Ana intră la stânga. Dragan în haine de drum vine prin dreapta.)

Scena II.

DRĂGAN.

N'a mai fost nevoie de atâtea oști. (Își pune mantaua pe un scaun și cată la ușa din stânga.) Ana o fi dormind încă. (Ascultă la ușa.) Da, doarme, e și prea de dimineață. (Își ia cușma și apoi șede.) Me tot gândesc și nu me pot lămuri pe deplin! Cu mult meșșug Vodă a adus atmei vorba despre ea . . . a dis: bălăioară și frumoasă, și, ochii lui licăria o gândire. (Se scoală, face câțiva pași, apoi se oprește gânditor.) Și el și ea se priviau cu alăta foc . . . Să fie o înțelegere între ei? Nu . . . nu se poate! — Ca fata tină . . . cu dorinți . . . De! fecior de Domn, tinăr, frumos, lucru firesc să i se aprindă mințea după cine are înțelegere? nu . . . nu! (Iar se așează pe scaun.) Să fi spus Vlad lui Vodă ceva

despre dragostea sa? căci prea repede s'a scimbat Radu spre mine . . . Dintr'un pedepsit și urgisit ce eram, să me facă, așa . . . pe neașteptate, mai marele oștilor! (Iar se scoală.) Să nu me mai gândească! Nu e bine să prea desmerți o dorință, căci prea te doare neîmplinirea ei. Și totuși mințea mea se întoarce cu fața mereu spre gândul ăsta . . . (Cineva bate la ușă.) Cine e? (Neagoe intră prin dreapta.)

Scena III.

DRĂGAN și NEAGOE.

NEAGOE. Un vechiu prieten care nu te-a vădut de multșor. (Își stringe mâna cu Dragan, după ce își aruncă cușma pe laviță.)

DRĂGAN. Neagoe? Bine-ai venit. — Adevărat cam de mult.

NEAGOE. Vei dice că prea veni de dimineață . . . hai?

DRĂGAN. Ba țiscu: bine-ai-venit.

NEAGOE. De! ce să-i faci omului cu treburi mari și grele? . . . Il cauți când îți dai cu gândul că li-i găsi, și, ca să-l găsești trebuie să stai de pândă.

DRĂGAN. Ce mai veste pe la Târgoviștea? că eu tocmai sosii de la oști, pe care le-am aședat prin mai multe țerguri, ca nu strîngându-le la un loc să fie prea multă cheltuială.

NEAGOE. (se așează pe laviță.) Vești? Se miră o lume cum de s'a întors Ștefănuță, care veni la rșboiu, cum dice vorba, c'o falcă în cer și una în pământ!

DRĂGAN. (tuând loc lângă Neagoe.) Veni și nu prea, căci ajuns la Târgor s'a aședat locului, și, și-a plecat cu bună voce urcechea la slaturile de pace ale lui Vodă.

NEAGOE. Unii dice că i-ar fi întors calea cu dare de bani . . .

DRĂGAN. Gurile rele și dușmănești! . . . La ce ar fi fost nevoie de bani? Cetele lui Preda, oastea Banului,

și, numai o parte din oștile strinse de mine, ar fi fost destule și pentru mai de seamă decât Ștefănuță. — Dar auțiși cum s'a sfârșit Domnul Moldovei:

NEAGOE. Știe toată lumea; l-a otrăvit la Hotin chiar soția lui în unire cu niște boeri.

DRĂGAN. Da! l-au otrăvit?

NEAGOE. Tie trebuie să-ți pară reu, că Ștefănuță muri tocmai când se împrietinise cu Radu-Vodă.

DRĂGAN. Neindoelnic.

(Va urmă.)

IOAN NENIȚESCU.

NU VED NINICA.

Correspondența cu mama

a doamnei Alma de Dunca Schian măritată Merritt.

X

Aix les Bains 28 august 1896.

(Tradus din francezece.)

Mamuța mea cea scumpă,
Scumpul meu papuși.

Cred că este ultima epistolă ce ve scriu d'aci. În tot cazul telegrafiam la plecare.

Mi-am cumpărat un mantelet, de tot frumos; o să-l veți curând, o sper. Socot că pe la 10 septembrie vom fi împreună. Ce bucurie! ce fericire. Îmi pare deja o eternitate de când sunt departe de voi, de adorații mei părinți.

Ce veselă sunt, că draga mea mamuță a arangiat tot frumos pentru sosirea noastră. Voiu ca George să aștepte toate cât se poate de bine.

Trebuie așezate, pretutindene, picturile mele, dar numai cele bune și, de se poate, să fie un clariviu bun. În fine, nu mai ține nimic, știu că nimenea pe lume nu face toate bine ca draga mea mamuță.

Doctorul voia să merg acum la Vichy; dar spune că pociu așteptă până la vara viitoare; acum sufer mai puțin de vechia mea boală: stomacul. Să nu ai înse nici o grijă; nu va fi nimic grav.

Mama lui George a scris ieri că me va iubi mult, că va fi adevărată mamă pentru mine, că me sărută și dorește a me vedea. Sunt așa de mulțumită d'aceasta! Ed. este plin de prevenențe pentru mine; poate fratele lui G. nu va fi așa mulțumit. Vom vedea.

George este bine și fericit. Va scrie, de și este un mare leneș la scris.

Rochia mea de concert este de un greu atlas verde deschis, cuprinsă cu gros failles și acoperită cu crêpe de Indii, ca lumina lunei. Are pe dânsa cinci quille de dantelă adevărată de Milan, foarte frumoasă. Corsagiul de tot frumos drapat cu crêpe, dantele și cordele de tot late, me face largă sus și cu atât mai subțire la talie. Haina a avut așa succes, încât casa Fred a căpătat o mulțime de comande, după concert. Pălăria a fost de la Lewis, toală de mari macuri rosa și verzi și o pasere de paradis, neagră, ce formează aigretă. La corsagiu aveam potcoava mare de brilante.

Invitațiunile plouă; ar trebui fiecare și să aibă trei seri ca să le pociu acceptă pe toate. Nu poți crede, mamuță, cât de bună este lumea pentru mine și damele me iubesc. Negreșit îmi dau osteneală d'a ave pe partea mea pe cele bătrâne; cele tinere n'au ce face, trebuie atunci să urmeze. Apoi să țici că nu am politică nimerită!

Mulțumesc pentru jurnale; îmi place d'a afla ce se petrece în Peșta. Încă tot cultul Palmay? Dar astă femeie nu se mai isprăvește? Poate toemii umorul de operetă o menține tinere. Ei! dar cuget și la Patti, de un an cu tine.

Cine a luat locul lui Hubay Carol? De veți pe Aggházy, spune-i toate amicitile mele. Duminică mergem la operă cu vicontesa L. Sarah Bernard va fi aci miercuri. Vom merge s'o vedem. Am vădut danșând pe Invernizzi. Ce femeie splendidă!

A cădul aci, pe muntele Kevard, zapadă de doi metri; nu s'a recit, ci numai s'a răcorit timpul. În Svițera, mi se serie, că este frig.

Mamuța dragă, fii sigură că te sărut acum ca și întei; pentru scumpul meu papuși încă nenumărate sărutări. Curând a revedere. George și eu mai depunem mii de sărutări pe scumpele voastre mâni.

Mica voastră Alma iubitoare și devotată.

Aix les Bains 30 august 1896.

Telegramă (engleză.)

Nu se poate mai bine. Am scris epistolă.

Alma.

XI

Aix les Bains 31 august 1896.

Mamuța dragă,

Ce sară interesantă am avut ieri! Am vădut „la Navaraise“ de Massenet. Trebuie și tu s'o auți. E ceva de tot superior; astăzi încă me prind fiori când cuget la impresiunile avute. Au jucat Mme de Nuovina. E numai numele de teatru al unei române foarte frumoase, fosta femeie a unui secretar de ambasadă, a cărui nume nu-l pot afla.

Are o voce caldă, pătrunzătoare, cântă escelent și joacă rolul lui Anita, ah! ceva grandios! Am fost în avantscenă; nu mi-a scăpat nici un detaliu.

Caută de veți și tu astă cap d'operă, dar numai cu o bună artistă; rolul prima-donei e însemnat; fiind reu interpretat, ar căde toată piesa. Și e atât de frumoasă!

Cred că pe la 10 septembrie vom fi la voi. Ce bucurie!

St. nu mai este la consulat; mi-a scris înse că va îngriji să am actul cerut.

Sunt de tot bine și cu stomacul, și George e bine, vesel și fericit.

Cunoscuții și amicii mai toți pleacă și noi plecăm la finea săptămâni.

Sărută pe papuși pentru mine de mii, mii de ori; pe dânsul încă îl rog tot astfel să facă cu tine, din partea mea. Ce bucurie de a ne revedea!

Alma.

XII

Aix les Bains 1 septembrie 1896.

Scumpa mea mamuță,

Mult me bucură speranța d'a ve vedea curând. Căteoria la Peșta e de tot decisă. Te rog, nu te prea osteni cu rënduital; merg încet, știu „piano, sanno e lontano“. Sunt de tot veselă că arangiezi tot frumos; nu pentru mine. Eu voiu fi acasă și voiu vedea numai pe voi; dar pentru onoarea familiei față cu George, care prima dată vine în casa noastră. Modista Fried mi-a scris, felicitându-me cu inimă bună. Așa me bucur că nu m'au uitat Peștenii! Salutări și mulțumile baronei H.

Ei! bucuratu-v'ați că a fost țarul la Viena? mi se pare că vi e neces că nu v'a vizitat la Peșta.

Lângă masa noastră este o familie din România

care prânzește aci regulat, făcând multe mofturi, critică pe toți și spun nenumărate prostii. N'au idee că eu, americana, înțeleg tot și ău, nu prea este de laudă ce vorbesc. Sunt cam puțin culti la suflet. Mai este și D. M. din București — mi se pare că-l cunoaște. Au pierdut 100 mii franci la bacarat și ce-i mai rămâne fi papă, cu bun apetit, celebra de Marcy, una din regiunile cocoteriei. Încă nu am întâlnit o singură familie solidă din țară; me genez de George. El ca și mine ve dicem „tai, iubiților părinți. Mii, mii de sărutări.

Alma.

Nu cere aceasta de la mine, mamuță: lui T. nu-i scriu, nici moartă.

XIII

Aix les Bains 2 septembre 1896.

(Tradus din franțuzește.)

Mamuța mea cea scumpă,

În fiecare dimineață me deșteaptă sosirea epistolelor tale. Ce dulce deșteptare! Dar așa de încet sosește din Peșta! Tot a patra și; uncori și a cincea. Voi telegrafia ziua sosirii noastre destul de timpuriu; vei ști și aceea a plecării d'aci. Numai nu fi îngrigită, mamuță dragă. Venim sigur. Cam începuse George a încerca să remită călătoria la voi pentru primăvară — dicea că așa v'a promis — dar insistă așa tare, că n'are ce face. Să dea numai ursul de miere, atunci sigur, tot acolo va merge. Ce bucurie a ve revede!

Me bucur mult aflând cum ai arangiat casa pentru noi; abia aștept s'ajung să ved tot ce a făcut mamuța mea.

Nu știu de ce ăci că-ți par tristă; nu am altă mahnire, numai aș dori să fii voi aci.

Monsieur C. îți trimite complimente; știi că e aci de o săptămână și tot cu noi, și tot bun și amabil ca la Nizza. Și Ed. ve salută. S'a făcut nedreptate acestui om; el e bun și sincer, crede. A revedere, nu știu esact când, dar venim sigur, eu o vreau și va fi. Mii sărutări.

Alma.

XIV

Aix les Bains 3 septembre p. m. 1896.

Scumpă mamuță,

Am citit scrisoarea ta cu tristeță, și cu adevărată durere carta poștală de la T. Ce om! de necredut! Pentru ce scrie acum? ce scop? Bine, voi scrie; dar voi scrie să me lase în pace. Să nu cugete mai mult acum la mine decum o făcea întei. Voi scrie odată pentru totdeauna.

La Peșta vom fi numai la 25 a lunii c. George voește să mai petrecem câteva zile în Svițera, să aspire, la Territet, aer bun, după Aix. Precum am scris lui papuși, cred că vom merge prin München și ne vom întoarce la Paris cu Orient-Expres. Plecăm la New-York numai în novembre.

Adevărat, serios despre princesa? T. însurat?! cu cine? Și ăci că peștenii nu privesc cu ochi buni măritișul meu? Cugetat-au doară că li voi aștepta etern? Am fost destul între ei; să se fi decis la timp. Ce puținii pricep demnitatea femeii!

Îmi trebuie o valisă nouă: am o mulțime de

lucruri cumpărate aci; nu încap în valisele de truseau. Îmi pare bine că ai bună servitoare. Și eu sunt mulțumită, mai ales cu prima; cea cu musteți, care voește a-mi face tot și me servește minunat. Cine ar dice că George, așa rezervat în aparență, este așa galant și ampresat!

Cum au putut jurnalele din România scrie că eu merg să fac visite în țară? Cine a făcut aceste reclame?

Mamuți ne pregătește surprinderi? Dar ce? voiți a ne resfăța de tot. Pe mine sau pe donanul soțul meu voiți a ne strică cu atâtea prevenențe?

Am aflat în fine logia la teatru. Astă sară voi ave logia mea la Sarah Bernard. Veți că sunt damă deja, am logia mea, ei, ce ăci? Și costă o sută de franci.

Afli epistolele mele naive? de ce mamuță? eu, naivă? o femeie măritată așa de serioasă!

Înainte de plecarea la America vom merge la Londra, unde își face George hainele; are de făcut comande pentru iarnă.

Placu-ți fotografiile mele? Și aci sunt citată, ca la Peșta și Nizza; mai mult decât acolo. Me întreb ce am așa de extraordinar? întreb și oglinda mea. Noi, doue, nu putem esplică enigma.

Nu me pociu laudă că joc mult clavir; dar totuș nu-l părăsesc. Îngrigesc și de lîngeria lui George, în fine sunt bună, ca un ânger. Trebuie s'o dic și eu pentru că astfel me numește și George și toți. Ed. te salută; este foarte gentil cu mine; îmi aduce cărți, îmi dă flori, me petrece la preumblare când George încă doarme. Aș fi ingrată, de n'aș fi mulțumită. Unchiului L. am scris; îi voi trimite un portret. George te sărută și eu încă, știi cât de tare și de mult că îți și fugi, ca odinioară, de micul teu drăcușor

Alma.

Ilustrațiunile noastre.

Alexandru Roman. Actul de căpetenie seversit de curând în viața noastră publică este de sigur conferința ținută la Cluș în 29 iunie, de către Românii greco-catolici, spre a-și marca atitudinea față de congresul catolic care este să se convoace la Budapeșta. Credem dară a face o plăcere cititorilor noștri, punând în capul numărului de acum al foii noastre portretul președintelui acelei conferințe.

Dr Alexandru Roman, profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapeșta și membru al Academiei Române, care a avut onorul să conducă acea conferință, este fiul Bihorului. S'a născut în comuna Aușeu, pe valea Crișului-repede, la 26 novembre 1826, din o familie originară din Transilvania și vinită aici pe timpul episcopului Samuil Vulcan.

A studiat la gimnasiul din Beiuș, apoi la Oradea-mare, unde a făcut și studii juridice. Alegându-și cariera preoțească, a fost trimis la Viena, dar izbucnind revoluția, a terminat numai trei ani, iar al pătrale l-a făcut rentors acasă. Aici a funcționat ca profesor la Beiuș și la Oradea-mare; apoi s'a întors la Viena, spre a face cursul merit pentru profesorii gimnasiali. Într'aceea devenind vacant postul de translator român la Consiliul de Locotenență din Buda, recurse și îl obțină. La 1861, cu schimbarea sistemului, a ajuns în

disponibilitate, dar în acelaș an fu chemat să facă serviciu de concipist la Consiliul restaurat.

În acelaș timp, Sigismund Pop înființând și iarul „Concordia“, Alexandru Roman fu angajat ca prim colaborator; mai apoi însuș fondă un ziar intitulat „Federațiunea“.

Tot cam atunci, la 20 dec. 1862, a fost numit profesor de limba și literatura română la universitatea din Budapeșta; mai apoi membru la Academie. A fost și deputat la dietă în mai multe rânduri, aparținând partidului național; ca ziarist a susținut asemenea programul acesta, pentru care a și fost condamnat la închisoare de un an de zile la Vaș. De pe catedră, cu condeii și ca om de știință, a lucrat toată viața pentru deșteptarea și ridicarea națiunii sale.

Pentru o floare. Ilustrațiunea din lăuntru foii noastre ne înfățișează o scenă din viața poporului slovac. Pictorul slav ne duce pe malul apei, unde flăcăul și fata glumesc. Drept semn de dragoste, feciorul vré să scoată fetei din apă o floare; se și apleacă, dar p'aci să cadă. Atunci fata spăriându-se, îl apucă de mână, nu care cumva el să cadă în apă și să moară — pentru o floare.

Nu ved nimica. Olimpia cea mică vădend pe bunica cu ochian, de multe ori ș-a pus în gând să cerce odată și dânsa ochianul, cum vede omul prin acela? Odată bunica nefiind acasă, atâta a tot rugat pe soroșsa mai mare, până când aceea i-a și dat ochianul să-l cerce. L-a pus pe nas. Dar ce desiluzie! În loc să vadă o lume frumoasă, un întunerie o impresoră și esclamă desperată: „Nu ved nimica!“

LITERATURĂ și ARTE.

Sciri literare. *Di G. I. Ionescu-Gion* a publicat la București o broșură intitulată: „Patriarhi, mitropoliți, episcopi greci la București“; celtorii nostri cunosce aceasta lucrare, căci a apărut și în foaia noastră. — *Di Radu D. Roselli*, tinerul nostru colaborator, prepară pentru lipar un nou volum de versuri. — *Di I. C. Fundescu* a publicat la București: „Bazme, orații, păcălituri și ghicitori“ cu o prefață de dl B. P. Hașdeu, doue volume. — *Di Ilie Ighel-Deleanu* a tradus și publicat în româneșce un volum de poesii de Carmen Sylva, sub titlul „Poesiile unei regine“. — *Di I. Grama* a scos la lumină în București „Gramatica limbii latine“. — *Di Vrucanu* a retipărit din „Tribuna“ din Sibiu o broșurică intitulată „Bătrânii și tinerii“ un respuns ziarului „Bukovinaer Post“.

Tabloul revistei de la Cotroceni. Eminentul pictor polonez Adjukievici a plecat din București la Viena, ducend cu dânsul tabloul ce l-a exeeutat la Ateneul român, și care represintă „Revista de la Cotroceni“, în amintirea visitei M. S. împăratului-rege Francisc Iosif la București. Acest tablou conține aproape 100 diferite figuri, cari sunt adevărate portretele, de o asemănare perfectă și este o operă măreață din toate punctele de vedere. Regele și regina României, împăratul-rege Francisc Iosif, principele Ferdinand și principesa Maria, Marele Duce de Coburg și Gotha, comitele Goluchowski și dl Dim. A. Sturdza, precum și doamnele de onoare și suita împreună cu dnii generali români și atașajii militari sunt de o asemănare isbitoare. La Viena, pictorul Adjukievici va execută un al 2-lea exemplar din acest tablou, căci se șcie că

unul este destinat împăratului-rege Francisc Iosif și celalalt regelui Carol.

Ardeleană distinsă la conservatorul de musică din București. Cetim în „Revista Orăștiei“, că domnișoara Adelina Piso din Săcărâmbu (com. Hunedorei), absolventă a școalei superioare de fete din Sibiu, a terminat în decursul anului școlar acum încheiat, clasa a IV-a și a V-a a cursului de violină la conservatorul de musică din București, și făcend săptămâna trecută cu succes eminent examenul, a obținut întâiul premiu: cununa de lauri, pentru succesul atins în această artă.

Conferențe pedagogice. Am primit din Brașov un volum intitulat: „Conferențele pedagogice ale corpului profesoral, ținute în anii școlari 1894—97. Reproduse cu unele adause și cinci ilustrațiuni din programele școlare și publicate în edițiune separată de Virgil Onișiu, directorul școalelor medii“. Volumul conține lucrări de dnii Virgil Onișiu, dr. Iosif Blaga, V. Goldiș, Paul Budiu, I. Popea. Apoi notițe din istoria școalelor medii din Brașov, de dl V. Onișiu; Un memoriu în cestiunea școalei comerciale din Brașov, de dl V. Goldiș; Fondul Coresi, de direcțiunea școlară; Promovarea elevilor, de dl Făgărășan; Plan de învățământ pentru limba română, de dl V. Onișiu. În sfârșit: Promemoriu, David Almășianu și dr. I. Bozocan. Mai cuprinde 4 portrete și o ilustrațiune. Prețul 2 fl.

Avis scriitorilor nostri. Le aduceam aminte scriitorilor nostri, că terminul concursului publicat de noi, cu premiu de o sută de coroane, pentru cea mai bună novelă, va expiră în 1|13 august.

Polemice cu dl Réthi. A apărut la Gherla o lucrare intitulată: „Reflexiuni fugitive la Cap. I din cartea dlui dr. Réthi Lászlo, intitulată „Az oláh nyelv és nemzet megalakulása“ scrise de Arghirobarb. Se poate comandă de la tipografia diecesană din Gherla și prin librării. Prețul 1 coroață și portul poștal.

Surdomușii. Cum putem face pe surdomuși să vorbească cu viu graiu. Acesta este stilul unei cărți de mare importanță, publicată la București în româneșce de dl Eniu Bălțeanu, care a prelucrat-o după dl Goguillot, cel mai renumit în această specialitate. Dar dl Bălțeanu a adaus la sfârșit și alfabetul dactilologic, așa că cartea aceasta poate servi atât pentru cunoașcerea noiei metode, cea orală, cât și a celei vechi. Ea are 105 figuri. Ori-cine se interesează de progresul omenirii o va ceti cu deosebit interes și folos, fiind scrisă într'o limbă curat românească. Prețul 6 lei.

Concerte și reprezentații teatrale. *Di Timoteiu Popovici*, profesor de musică la școalele din Brașov, are să facă la 6/18 iulie o excursiune cu corul de copii, la Săcele; unde vor cântă întâi dimineața la biserică, iar după miadăți vor da un concert. — *La Avrig* tinerimea studioasă de acolo și din împrejurime a arangiat la St. Petru un concert de cântări și declamări, după care apoi a urmat dansul.

G E N O U ?

Hymen. *Di Ioan Moța*, absolvent de teologie din Sibiu, acuma redactor la „Revista Orăștiei“, s'a fidanțat cu dșoara Miși Demian din Balșa. — *Di dr. Ioan Radu*, profesor la gimnasiul din Brad, mâne duminică se va cunună cu dșoara Iolanta I. Robotin în Poiana lângă Zlatna. — *Di Aurel A. Suciu* s'a cununat cu

dșoara Cornelia Firulescu în Craiova, în duminica trecută. — *Dl. Cornel Demeter*, farmacist în Budapeșta, mâne duminică se va cunună cu dșoara Veturia Vlad, fiica dlui Nicolae Vlad, farmacist în Orăștie.

Sciri personale. *Dl. Gr. G. Tocilescu*, profesor la universitatea din București, a pornit cu studenții facultății de litere în excursiune științifică la Belgrad, unde studenții sârbi le-au făcut o primire frumoasă. — *Dl. Emil Racovița*, doctor în științe, din România, a plecat la 13 iulie cu expediția la podul sudic, organizată sub patronajul regelui Belgiei. — *Dșoara Elena Proca* a făcut cu succes examenul de doctorat în medicină la facultatea din București. — *Dl. dr. Lazar Ghebeș* ș-a mutat căncelăria advocațională din Lipova la Pecea.

Deia curtea regală a României. *Regele și regina*, împreună cu toată curtea, au luat marți la 6 iulie n. reședința de vară la Sinaia. — *Prințul moștenitor Ferdinand*, însoțit de principesa Maria, a fost transportat joi la 8 iulie n. la Sinaia, în castelul Foișor, unde se află din ce în ce mai bine. — *Ducesa de Coburg*, mama principesei Maria, va sosi zilele acestea la Sinaia. — *Prințul Ferdinand al Bulgariei* va face în curând vizită curții regale române, la Sinaia, unde va sosi la 15/27 iulie și va sta 3 zile; la întoarcere se va opri și în București.

Metropolitul Mihályi și conferența de la Cluj. Cetim în „Tribuna”, că în sâmbăta trecută s'a prezentat comitetul executiv al conferenței din Cluj, în frunte cu președintele dl profesor universitar Alexandru Roman, la Excelența Sa mitropolitul dr. Victor Mihályi de Apsa, în Blaș, spre a-i comunica, cum s'a hotărât, concluziunile luate de conferență. Excelența Sa mitropolitul a primit deputațiunea cu vedită bucurie și și-a exprimat mulțumirea vădând, că credințioșii se interesează cu zel de cauza bisericeii, spriginind năsuințele arhierilor.

Gimnasiul românesc din Brașov. Primăram „Anuarul XXXIII al gimnasiului mare public român de religiuina greco-orientală din Brașov, al școalei comerciale și reale și al școalelor centrale primare pe anul școlar 1896-97, publicat de Virgil Onișiu directorul școalei medii”. Anuarul cuprinde întem conferința pedagogică: Promovarea elevilor, de prof. Dionisie Făgărășianu; apoi biografia repositului profesor David Almășianu, cu portret, de Virgil Onișiu; discursul funebral rostit la înmormântarea profesorului dr. Ioan Bozocan (cu portret,) de dl George Chelariu. Urmează datele școlare, din care școatem următoarele: la gimnasiu au funcționat 14 profesori, la școala reală 7, la școala comercială 5, profesori secundari au fost 3. Numarul școlariilor înmatriculați a fost, la gimnasiu 325, la școala reală 116, la cea comercială 91.

Din lumea mare. *Sultanul* a adresat împăratului și regelui Francisc Iosif o telegramă făcând apel la sentimentele sale de bună vecinătate în afacerea rectificării graniței în Thesalia. Majestatea Sa monarcul nostru a răspuns sfătuindu-l să încheie repede pacea cu Grecia, pe baza condițiunilor formulate de ambasadorii la Constantinopol. — *Regele Greciei*, precum și membrii familiei regale, au adresat rudelor lor telegrame prin cari îi roagă să facă tot ce le e posibil pentru încheierea păcii cu turcii. — *Împăratul Germaniei* pe când se preumblă în duminica trecută pe podul vaporului Hohenzollern, o parte din funiile și pânzele

yachtului cădă jos și monarcul a fost lovit la ochiul stâng și se produse o scurgere de sânge. După un pansament care i se făcă îndată, împăratul nu mai simți nici o durere. — *Din Constantinopol* se anunță, că între Turcia și România s'a încheiat o alianță favorabilă pentru România, care în schimbul aceluia favor ar ave să opereze în contra Bulgariei, în cazul când aceasta s'ar sculă în contra Turciei. Sultanul a dăruit dlui Djuvara, ministrul român la Constantinopol, marele cordon al ordinului Osmanie. Tot aici vine să amintim, că regele Carol a primit în săptămâna trecută pe Mumiș pașă, însărcinat de sultanul cu o misiune specială.

Călinrarul săptămânei.

Duminea a 5-după Rosalii. Ev. dela Mateiu, c. s. gl. 4. a ian. 5	Călinrarul vechiu		Călin. nou	Sorele
Duminea 6	Cuv. Sisionie	18	Rozina	3 46 7 56
Luni 7	Cuv. Toma	19	Mariana	3 47 7 54
Marți 8	Marl. Procopie	20	Ilie	3 48 7 53
Mercuri 9	Mart. Pancrație	21	Paulina	3 50 7 52
Joi 10	SS. 45 M. din Nicop	22	Maria Magd.	3 51 7 50
Vineri 11	Mart. Eufemia	23	Apolonia	3 52 7 49
Sămbătă 12	M. Proclu și Iar	24	Christiana	3 50 7 48

Avis abonanților nostri.

Semestrul ianuarie-iunie și trimestrul april-iunie s'au încheiat cu nr. trecut.

Ne ragăm de toți aceia, cari vor să aibă foaia noastră și în viitor, să binevoiască a ne respunde abonamentul înainte, ca să nu fim siliți a sistă expedierea foii.

Cei ce nu mai vor să fie abonați, sunt rugați a ne înapoia nr. acesta, ca să-i ștergem din registre.

Administrația „Familiei”

Proprietar, redactor respundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA ALDAS NR. 296 b.)

Băile Herculane (Mehadia.)

(Herkulesfürdő, Ungaria.)

Stațiune de cale ferată, poștă și telegraf.

Renumite terme sulfuroase și sarate,
cu temperatură terestră de 55° C.

— Inceputul sezonului la 1 mai. —

Loc de cură climatică. — Gimnastică suedeză și masagiu. — Băi electrice. — Hidroterapie. — Rendezvous internațional. — Situațiune admirabilă în valea romantică a Cernei. — Promenade și locuri de excursiune. — Climă favorabilă. — Situațiune scutită de vânt. — Aer ozonic și liber de praf. — Palaturi de băi, oteluri splendide. — Salon de cură. — Lumațiune electrică. — Muzică proprie. — Orfeu (Teatrul Variété.)

— Medici români. —

— Consultațiuni în toate limbile europene. —

Înțiuine cu trenul Expres și Orient-Expres; de la Orșova cu năile dunărene.

Bilete cu prefari reduse. Frecvență în anul 1895
4-4 peste 10.000.